

Geld voor de makers? Het is soms moeilijk niet cynisch te worden.

Twee columns over de culturele wereld leidden de afgelopen maanden tot enige politieke reuring. De open brief aan de *Volkskrant* van *Muziekwereld*-columnist Maurits Fondse (zie ook p.11) en de column van Henk Westbroek in het eerste *Sena Performers Magazine* van dit jaar. De *Volkskrant*-brief leidde tot een schriftelijke reactie van minister Van Engelshoven, de column tot Kamer-vragen en schriftelijke beantwoording door haar collega Slob.

tekst: Erwin Angad-Gaur illustratie: Robert Swart

Er zat een grote eenvormigheid in de beantwoording. De centrale boodschap: de regering kan er niks aan doen. Dat bij de culturele fieldlabs, waar het ministerie miljoenen in pompte, de artiesten gratis mochten optreden (of zelfs, in sommige gevallen, zelf hun bandleden betaalden) lag 'aan het veld'. Of, zoals Westbroek uit betrouwbare bronnen vernam, van de 10 miljoen euro aan subsidie voor de makers via de publieke omroep maar zo'n 5 ton naar de musici gaat, was volgens minister Slob moeilijk te zeggen. Het was nog te vroeg om de rekening op te maken. Volgens de

NPO is de betreffende uitspraak (...) niet eenvoudig te verifiëren,' meldt hij de Kamer. 'Er zijn verschillende vormen waarin muziek in een programma gebruikt wordt en er zijn ook verschillende vormen waarin artiesten in programma's worden gebruikt. De omstandigheden bepalen welke vergoeding voor welke situatie gepast is.' De extra tien miljoen lijkt kortom in een zwart gat gestort. Tien miljoen extra voor de makers, om ze een podium te geven om betaald hun werk te kunnen verrichten tijdens de crisis, maar een afrekening van de bestedingen is te veel gevraagd. Het lijkt op minister

Hugo de Jonge, die ook niet van de bonnetjes is. Het is crisis tenslotte. En de 'sector' weet de gelden vast goed te besteden.

Of na de crisis het gebruik dat een 'passende vergoeding' voor artiesten die optreden in de media nul euro betaald (en in tegenstelling tot Sywert van Lienden ook werkelijk 'zelfs geen reiskosten') zal herleven, kon hij ook niet zeggen. Ook daarvoor was het te vroeg, ook al nam de Kamer eerder een motie aan die om ingrijpen vroeg. 'Vooropgesteld staat dat de publieke omroep zelf over een (fatsoenlijke) betaling van artiesten in programma's gaat. Het is onwenselijk, vanwege zijn onafhankelijke positie, dat de overheid de publieke omroep hiertoe verplicht.' De minister kan de omroepen slechts smeken rekening te houden met de motie van Kwint (SP), die de overheid opriep zich hier wel degelijk mee te bemoeien. De minister was daar druk mee bezig. 'Deze gesprekken lopen momenteel nog. De Kamer zal voor het zomerreces op de hoogte worden gebracht van de uitkomst van deze gesprekken.'

De evidente vraag waarom de overheid geen fatsoenseisen stellen kan aan ontvangers van gemeenschapsgeld, blijft onbeantwoord. Vermoedelijk ook in de nadere berichtgeving voor het zomerreces.

Hier wringt constant de schoen: de overheid neemt wetten aan over eerlijke auteurscontracten, werkt (terecht) aan aanscherping van die wetgeving (het auteurscontractenrecht), steunt gesprekken over 'de arbeidsmarktagenda Cultuur', maar spreekt de, van diezelfde overheid volledig afhankelijke publieke omroep, een van de grootste daders in uitbuiting van muzikanten en muzikanten, slechts smekend aan, met een beroep op welwillendheid. De

overheid stelt gelden ter beschikking ten behoeve van 'de makers' maar laat het aan 'de sector' om de besteding te regelen.

Ook in de andere steunpakketten voor de cultuur was dat de filosofie: *trickle down* zou de maker bereiken. Voor wie onbekend is met die term: het is de theorie dat als je geld naar de top smijt er vanzelf wel geld naar beneden druppelen zal. Onderzoek van de Boekmanstichting toonde inmiddels aan dat dit minimaal gebeurde. De culturele instellingen bezuinigden tijdens de crisis met name op de zzp'ers. En steun aan de instituten kwam derhalve ouderwets in de stenen terecht.

Om de reactie van SP-Kamerlid Peter Kwint op Twitter te citeren: 'Soms is het best lastig om niet cynisch te worden. Letterlijk waar ik een jaar geleden voor waarschuwde. 'Nee we geven juist geld aan instellingen zodat zij het aan zelfstandige artiesten besteden.' Ja. Nee dus. Zoals elke pannenkoek kon bedenken.'

Te hopen is dat het nieuwe kabinet van het nu demissionaire zal leren en de moed zal hebben fatsoen te eisen van subsidie-ontvangers, zoals de omroep, podia, orkesten en opera. En dat het oog zal hebben voor initiatieven (zoals het door Ntb/Kunstenbond en rechtenorganisatie Sena recent gestarte Nationaal Podiumplan voor de jazz en wereldmuziek) die *trickle up* als uitgangspunt nemen: subsidie via de artiest; geld via de werkelijke makers, onderin de keten. Maar het is soms inderdaad moeilijk om optimistisch te blijven.

Het rapport van de Boekmanstichting "Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund - Effecten van de coronacrisis in de culturele sector" is te downloaden via onder meer de website van de Boekmanstichting www.boekman.nl

WIJ
WILLEN
FATSOEN